

1. See 300 000 elanikuga Hispaania linn on Castilla-Leóni autonoomse piirkonna pealinn ning selle hüüdnimeks on Pucela. Linna ülikool on üks Euroopa vanemaid (asutatud 1241), samuti on üsna vana seal toimuv Seminci filmifestival (1956. aastast). Sealses klubis on kossu mänginud Arvydas Sabonis, La Ligas mängiva jalgpalliklubi omanikuks ja presidendiks on aga Brasiilia pallivõlur Ronaldo. Kuulsaim linnas hinge heitnud inimene on ilmselt Christoph Kolumbus. **Mis linn?**

2. Viimasel Kuldse Vaarika auhindade jagamisel oli algselt üheks kategooriaks ka "halvim *** kehastatud roll 2021. aasta filmis". **Millise tuntud näitleja nimi sobib tärnide asemele?** Kategoorias oli nomineeritud tervelt kaheksa filmi: "Cosmic Sin", "American Siege", "Apex", "Deadlock", "Fortress", "Midnight in the Switchgrass", "Out of Death" ja "Survive the Game". Hiljem see kategooria teatud põhjustel tühistati ning auhinda välja ei antud.

3. 1960. aastatel viis psühholoog Walter Mischel läbi kuulsa eksperimendi, kus lastele anti üks maiustus ning öeldi, et nad võivad selle ära süüa, millal iganes soovivad, kuid 15 minutit oodates saavad nad ühe samasuguse juurde. Edasised uuringud näitasid, et tulemused korreleerusid hästi nende laste edukusega hilisemas elus. **Mida jagati lastele?**

4. Ajakirja Forbes andmeil oli selle aasta augusti lõpu seisuga maailma rikkuselt kolmas inimene üks India ärimees, kelle peamine rikkus pärineb söe ekspordist. Mehe vara on viimase paari aasta jooksul plahvatuslikult kasvanud (9 miljardilt dollarilt 140 miljardini) ning tema nime kandvast firmast on saanud Tata Groupi järel suuruselt teine konglomeraat Indias. Mehe järgmiseks eesmärgiks olevat saada maailma suurimaks roheenergia tootjaks. **Kes?**

5. Hiljuti suri Bill Russell, kes on ainsa mehena tulnud mängiva treenerina NBA meistriks (Boston Celticsiga). Kuid ta ei olnud viimane mängija, kes oli NBA võistkonna mängiv treener. Huvitaval kombel oli ka seni viimane NBA mängiv treener hooajal 1978–79 Boston Celticsis. See mees oli 1971. aasta liiga parim uustulnuk, 1973. aasta MVP ja sai oma meistrisõrmused 1974 ja 1976, kuid tänu vigastustele ning McHale'i ja Parrishi saabumisele lõpetas mängijakarjääri Celticsis juba 1980. **Kes?**

6. Õlletootja Tyskie logol on kujutatud kuningakrooni. See on austusavaldus ühele kuulsale kuningale, kes sündis 1629. aastal – samal aastal, kui rajati Fürstliche Brauerei in Tichau ehk Tyskie firmale alguse pannud pruulikoda. **Mis kuninga auks on loodud Tyskie logo?**

7. Näete pildil üht levinuimat kokteiliklaasi, mis sarnaneb *highball* klaasile, kuid on kitsam ja kõrgem (6 cm lai, 17 cm kõrge). See on saanud nime ühe kokteilide perekonna järgi, mille põhikomponendid on džinn, sidrunimahla, suhkur ja gaseeritud vesi. Klaasi nimi on ühtlasi perekonnanimeks nii 100 maailmameistrile, Apollo programmis osalenud astronautidele kui ka hinnanguliselt üle 150 miljoni plaadi müünud muusikule. **Mis nime kannab see kokteiliklaas?**

8. Selle 1929. aasta Eesti tummfilmi režissööriks oli Johannes Loop ja nimegelast kehastas Hans Suursööt. Filmi alguses jagatakse peategelasele ihunuhtlust ning hiljem maksab mees selle eest kätte. Filmis võib näha üht varasemat ja õnnestunumat kaklustseeni Eesti filmi ajaloos. **Mis film?** Täpselt sama pealkirja kannab ka üks 65 aastat hiljem valminud film.

9. Ta on hindude jõu, muutuste, loomise ja hävingu, viha ja sõja jumalanna ning teda peetakse Mahadevi raevukaks vormiks. Mitmed sektid usuvad, et just tema määrab ära, kellele saab omaks vabanemine ehk mokša. Kunstis kujutatakse teda tavaliselt kas nelja- või kümnekäelisena ning kas musta või sinise nahaga. **Kes?**

10. Selle elektroonilise muusika duo moodustasid 1994. aastal Sheffieldis laulja Róisín Murphy ja produtsent Mark Brydon. Nende stiili kirjeldatakse kui segu tantsumuusikast, funkist ja trip hopist. Oma nime võtsid nad teosest "Kellavärgiga apelsin". **Mis kollektiiv?**

11. Näete pildidel kahte taime, millest vasakpoolne on harilik X (... *cotyledon*), parempoolne aga kaunis Y (... *pulchella*), mille õietolmu uurides avastas Robert Brown 1827. aastal Browni liikumise. Mõlemad taimed on pärit Põhja-Ameerika läänerannikult. **Nimetage taim X ja Y.** Taimed on nimetatud kahe mehe järgi, kes läksid ajalukku aastatel 1804–1806 kordasaadetuga ning kelle nimesid peaaegu alati koos mainitakse.

12. Üks kõigi aegade legendaarsemaid ülikooli ühikatubasid asus 18. sajandi lõpul ühes Baden-Württembergi linnas, kus elasid koos kolm Saksa kultuuri suurkuju – luuletaja Friedrich Hölderlin ning filosoofid Georg Wilhelm Friedrich Hegel ja Friedrich Schelling. Tänapäeval kannab ülikool Eberhard Karli nime ning hiilgab peamiselt meditsiini, juura ja teoloogia valdkondades. Näiteks 1868. aastal avastas Friedrich Miescher seal DNA. Tõsi, mees ise nimetas ainet nukleiiniks ning oma avastuse täit tähtsust ei hoomanud. **Mis linn või ülikool?** Kuna umbes iga kolmas linlane on tudeng, on tegu Saksamaa noorima elanikkonnaga linnaga – keskmiseks vanuseks 39,1 aastat.

13. See oli põhirahaühikuna käibel Prantsuse Indohiinas, peenrahana on see käibel Egiptuses, Liibanonis, Liibüas, Sudaanis, Lõuna-Sudaanis ja Süürias, kus ta võrdub 1/100 kohalikust naelast. Rahaühiku nimetus tuleb itaalia keelest ja tähendab “õhukest metallplaati”. **Mis rahaühik?**

14. 2017. aastal jõudis USA mõminaräppar Lil Pump muusikaedetabelitesse ja kogus YouTube’is üle miljardi vaatamise looga, milles mainitakse kokku 53 korda ühe 1921. aastal Firenzes asutatud firma nime. Kuna lugu ise kestab vaid 124 sekundit, kõlab firma nimi keskmiselt korra iga 2,34 sekundi kohta. Hetkel on firma tegevjuhiks Marco Bizzarri, kuid ilmselt tuntuim firma palgal olev isik on Alessandro Michele. **Mis firma?**

15. Kui mõni aasta tagasi levis maailmas padel, siis nüüd kogub populaarsust järgmine reketiala. See leiutati 1965. aastal USA-s ning on algajatele kiiresti õpitav. Võrreldes tennisega põrkavad seest tühjad plastikpallid märksa pehmemalt ning palli liikumiskiirus on kõvasti aeglasem. Samuti on mänguväljaku suuruseks vähem kui kolmandik tennisväljakust. Tänavu nimetas Washingtoni osariik selle oma ametlikuks spordialaks. **Mis ala?**

16. Kongo DV lennuk Filair Let L-410 kukkus liinilennul Kinshasa – N'Dolo 2012. aastal alla ning 22 reisijast hukkus 21. Õnnetust uurides selgus, et tragöödia põhjustas kiire lennuki massikeskme muutus, millele piloodid reageerida ei suutnud. Õnnetuse taga oli üks isend liigist *Osteolaemus tetraspis*. Täpsemalt tema ootamatu ilmumine salongi, mille tõttu lennuteenindaja ning tema järel ka reisijad kokpiti poole tormasid, muutes lennuki nina liiga raskeks ja viies katastroofini. **Mis loom põhjustas tolle traagilise lennuõnnetuse?** Perekonna nimetamisest piisab, täpset liiginime vaja pole.

17. Sel aastal valiti maailma parimaks restoraniks küllaltki veidras kohas asuv söögikoht. Nimelt võib selle 3 Michelin'i tärniga restorani leida Kopenhaagenist Parkeni jalgpallistaadioni kaheksandalt korruselt. Peakokaks on Rasmus Kofoed, kellel on seni ainsana ette näidata Bocuse d'Or'i võistlustelt medalite täiskomplekt. **Mis restoran?** Kui sisestada see nimi "Eesti keele seletavasse sõnaraamatusse", saame definitsiooniks "kurereha v. pelargooni ebatäpne nimetus aianduses".

18. Selle parasiidivastase ravimiga ravitakse näiteks täitõbe, sarkoptoosi, onkotsertsiaasi ning erinevaid muid usstõbesid ja nugiliskakkuseid. Ravimi väljatöötamise eest pälvisid William Campbell ja Satoshi Omura 2015. aastal Nobeli meditsiiniauhinna. Selle populaarsus kasvas järsult tänu soolapuhujatele ja uhhuu-meediale COVID-19 epideemia ajal. **Mis ravim?**

19. Eluloo asemel olgu nimetatud selle 1909–2007 elanud graafiku ja kunstniku mõned tuntumad teosed: Valgetähe ja Riigivapi teenetemärgi kavandid, president Konstantin Pätsi ametikett, Eesti Politsei vapp, Eesti NSV lipp, „Iliase“ (1960) ja „Odüsseia“ (1963) illustratsioonid ning koostöös Bernhard Jürnoga Viru Valge etikett. **Kes?**

20. Kuulete ühe 1935–36 valminud kolmeosalise teose esimest ja küllaltki vähetuntud osa. Autor viibis selle kirjutamise ajal Austrias, kuhu ta pääses tänu võidetud Prix de Rome stipendiumile. Vaieldamatult kuulsaim helilooja sulest valminud pala on aga selle teose teine osa. Seda koguni niivõrd, et autorit nimetatakse sageli klassikalise muusika „ühe hiti imeks“. **Kes on see helilooja?**

21. 1806. aasta 30. mail leidis Kentucky ja Tennessee osariigi piiri ääres aset duell, kus üheks osapooleks oli osava laskuri kuulsust omanud Charles Dickinson. Tema vastane otsustas, et ootab, kuni Dickinson esimesena laseb, sest kiirustades võib ta eksida. Dickinson tabas meest rindu, kuid mitte surmavalt. Kuna reeglite kohaselt ei tohtinud tulistaja enam liikuda, sihtis vastane aeglaselt ja külmavereliselt ning tappis Dickinsoni. Duelli võitjat tabanud kuul asus südamele nii lähedal, et seda ei juletud opereerida ning see jäi sinna mehe surmani. 23 aastat hiljem sai tollest mehest USA president ning ta on senini ainus USA president, kes on tapnud duellil inimese. **Kes?**

22. On ainult kaks jalgratturit, kes on suutnud võita “mägede kuninga” tiitli kõigil kolmel suurtuuril. Üks neist võitis kõnealuseid tiitleid ajavahemikus 1954–1964 kokku 9 korral, teine aastatel 1985–1991 kokku 5 tükki. Meestel on ühine emakeel, kuid mitte sama kodakondsus. **Kes on need kaks jalgratturit?**

23. Kui pildil olev mees 1931. aastal suri, oli ta väidetavalt 106-aastane. Ta oli tlokwa hõimu pealik ehk *kgosi* ning küla, kus ta oma hõimu juhtis, sai tema järgi nime. Tänapäevaks on sellest Notwane ja Segoditshane jõgede liitumiskohas asunud külast kasvanud ühe 1964. aastal iseseisvunud riigi pealinn, kus elab umbes veerand miljonit inimest. **Mis pealinn?** Riigi nimetamise eest saate punkti.

24. See Utrechti karavadžistide koolkonda kuulunud kunstnik (1592–1656) on tuntud maalide poolest, millel on tehislikud valgusallikad. Seetõttu oli tema hüüdnimeks Gherardo delle Notti ehk „ööde Gerard“. Ta veetis oma karjääri varasemad aastad Roomas ning Madalmaadesse naastes sai temast üks juhtivaid portretiste. **Kes?**

25. 1980. aasta Les Blanki lühidokumentaalfilm näitab režissöör Werner Herzogit söömas üht küllaltki veidrat rooga. Seda valmistati 5 tundi puljongis koos küüslaugu ja ürtidega keetes. **Mida söi Werner Herzog?** Ilmselt tuntuim taolise roa söömise juhtum pärineb 55 aastat varasemast ajast.

26. See Lõuna-Hiinast pärit koeratõug on tuntud oma voldilise naha poolest ning sarnaselt tšau-tšaule on tal sinine keel. Teda peeti algselt delikatessiks ning veel 50 aastat tagasi oli tõug väljasuremise äärel. 1978. aastal kanti see Guinnessi rekordite raamatusse kui maailma haruldasim koeratõug, kuid tänu Hong Kongi ärimehel Matgo Law tegevusele õnnestus mõned isendid läänemaailma toimetada ning tõug päästa. **Mis koeratõug?**

27. 1933. aasta septembris algas Leipzigi kohtuprotsess viie mehe üle, keda süüdistati Riigipäeva hoone süütamises. Hollandi kommunist Martinus van der Lubbe mõisteti süüdi ning hukati giljotiiniga. Ülejäänud neli meest aga pääsesid piisavate tõendite puudumise tõttu. Need ülejäänud neli olid Ernst Torgler, Blagoi Popov, Vasil Tanev ning mees, kes oli 1946–1949 oma kodumaa esimene kommunistlik juht. **Kes oli see neljas eluga pääsenu?**

28. *Brown-brown* on Aafrika lapssõdurite seas levinud narkootikum, kus kokaiini või amfetamiini segatakse ühe teise ainega. **Millega?** Selle ainega sama nime kannab üks HBO lühiseriaal, mille peaosas on Kit Harrington ja mille tegevus leiab aset aastatel 1603–1605, samuti on teil oluliselt lihtsam vastata, kui teate, mis asutuse võite leida Tartust aadressil Lossi 28.

29. Selle Uruguay jalgpallitreeneri hüüdnimeks on "El Maestro". Ta oli oma kodumaa meestekoondise peatreener aastatel 1988–1990 ja 2006–2021 ning sel ajal jõudis Uruguay MM-finaalturniirile neljal korral. Kuigi Bora Milutinović ja Berti Vogts on olnud peatreeneriks enamates koondisemängudes, on küsitava nimel rekord kui enim mängu (228) ühte ja sama koondist juhendanud peatreener. **Kes?**

30. Mis bändi kuulete? Kuigi nimest ega muusikastiilist seda ei arvaks, on tegu kanadalastega. Bänd tegutseb alates aastast 2012 ja tuuritab viimastel aastatel üle maailma nii omaette kui mööda suuri festivale. Ise on nad end nimetanud Mumford & Sonsi kurjadeks kaksikuteks.

31. Nähtav lipp kuulub 741 km² suurusele saarele, kus inimasustus tekkis alles 1420. aastatel. Tänapäeval elab seal veerand miljonit inimest. Saarel veetis oma elu viimased aastad Austria-Ungari viimane keiser Karl I ning ka mehe haud asub seal. **Mis saar?**

32. See ajakirja Perfect kaanefoto pärineb käesoleva aasta augustist ning on pakkunud internetis küllaltki palju kõneainet. Pildil oleva 55-aastase näitlejanna auhinnakapist võib leida ühe Oscari ja koguni kuus Kuldgloobust. **Kes on pildil?**

33. Seda 20. sajandi üht mõjukamat teadusfilosoofi tuntakse enim ehk selle järgi, et tema väitel on teaduse tähtsaimaks omaduseks (ja sellega seda pseudoteadusest ja metafüüsikast eristavaks) läbi vaatluste ja katsete falsifitseeritavaks / kummutatavaks olemine. Ühiskondlikult oli ta väga selge avatud ühiskonna pooldaja. Selle üheks põhjustajaks võis olla see, et ka tema oli üks paljudest juudi teadlastest, kes 1930. aastatel Kesk-Euroopast emigreerus ning elas edaspidi Uus-Meremaal ja Suurbritannias. **Kes?**

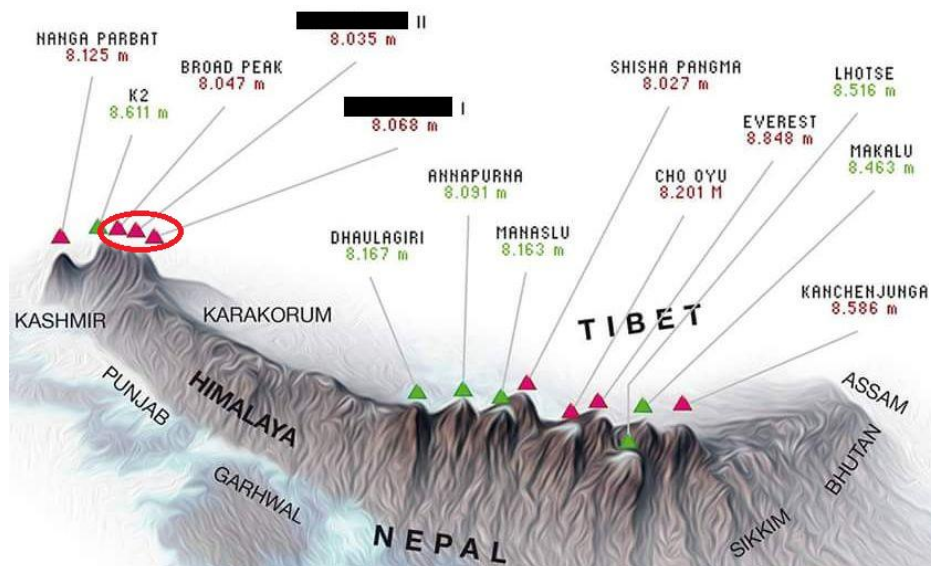
34. Mullu meie seast lahkunud Ago-Endrik Kerge tunnistas ühes intervjuus, et 1972. aastal lavakunstikooli astudes oli tal üks teatud „puudujääk“, millest ta õppejõudude Karl Aderi ja Tõnu Saare juhiste abil poole aastaga vabanes. Abiks olevat olnud ka see, et ta õppis samal ajal hispaania keelt. **Mis oli see „puudujääk“**, mis on märksa levinum nooremas eas?

35. Küsitav taim on pärit Lõuna-Ameerikast, kuid kasvab kõikjal troopikas, olles paljudes arengumaades üheks põhitoiduseks. Seda kutsutakse mõnel pool isegi „troopika leivaks“. Eelnevalt töödeldud ja kuivatatud taimemugulate jahu sobib nii toiduks inimesele kui ka söödaks kõigile loomadele, samuti tehakse taimest alkohoolseid jooke. Toorelt tarbides on tegu aga mürgise taimega, mis sisaldab sinihappeühendeid ja võib piisavas koguses tarbituna sööja tappa. Samuti võib taime liigtarbimine põhjustada *konzo*-nimelist haigust. **Mis taim?**

36. Antikehad ehk immunoglobuliinid on välimusest ühe ladina tähestiku tähe kujulised. **Mis tähe?**

37. Selle Hiina ja Pakistani piiril asuva Karakorami mäestiku haru nimi tähendab kohalikus balti keeles “ilus mägi”. Selle haru üheksast tipust kolm on üle 8000-meetrised – *** I (8080 m), Broad Peak (8047 m) ja *** II (8035 m), olles vastavalt maailma kõrguselt 11., 12. ja 13. mäetipp. **Mis nimi sobib tärnide asemele?**

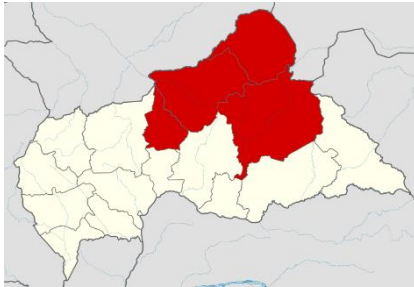
38. Olümpiavõitu on raske saavutada, veel raskem aga kaitsta. Eriti haruldane on aga, kui kullakaitsjate seas on mitu sportlast järgemööda. Eelmisel sajandil juhtus ühel kergejõustikualal nii, et seitsme järjestikkuse olümpia peale tuli vaid kolm võitjat. **Mis alal?**

39. Kuradi advokaadina tuntud Jacques Vergès sai tuntuks Alžeeria vabadusvõitlejate kaitsmisega ning kaitses hiljem kohtus ka näiteks natsikurjategijat Klaus Barbiet, punaste khmeeride juhti Khieu Samphani ning holokausti eitajat Roger Garaudy'd. 1994. aastal asus ta aga kaitsma üht Sudaanis vahistatud meest, kes viimaks 1975. aastal toime pandud kolmes mõrvas süüdi mõistetuna eluaegse vanglakaristuse teenis. **Kes on see kurikuulus mees?** 2011. aastal määrati talle veel teine eluaegne karistus ja 2017. aastal kolmaski.

40. Millisest olulisest maavarast on laul? See avastati juba 1800, kuid suurem kasutus erinevatel elualadel algas pigem 20. sajandil ja on jätkunud sellel sajandil. Suurimad reservid on Boliivias, kuid suurim kaevandaja on Austraalia. Tõenäoliselt kasutas seda maavara ka laulu autor, laulusõnad sellele igatahes viitavad.

41. Viimasel ajal on taas keskmisest rohkem tähelepanu pälvinud tekst, mis olevat algselt olnud osa koraanist ning milles lubati palveid kolmele Meka jumalale Allatile, Uzzale ja Manatile. Tuntuks sai see tänu ühele 1988. aastal ilmunud teosele. **Mis nime all seda teksti tuntakse?**

42. Millise riigi põhjaosas kuulutasid mässulised 2015. aasta lõpul välja Logone Vabariigi? Hiljem täpsustati, et vabariigi nimeks saab siiski Dar al-Kuti. "Riigi" suurimaks linnaks on Bria, pealinnaks aga Kaga-Bandoro.

43. Seda austerlast on nimetatud ka filmimuusika isaks. Ta kirjutas oma esimese opereti 12-aastaselt ning hakkas juba kolm aastat hiljem elukutseliseks heliloojaks. Ta alustas Londonis, siirdus seejärel Broadwayle ning jõudis viimaks 1929. aastal Hollywoodi. Oma karjääri jooksul pälvis ta koguni 24 Oscari-nominatsiooni, võites neid kolm tükki ning samuti oli ta kõige esimene filmimuusika eest Kuldgloobuse võitnu. Tuntumad filmid, kus kõlab mehe loodud muusika, on näiteks "Tuulest viidud", "Casablanca", "King Kong", "Otsijad", "Jezebel" ja "Sierra Madre aare". **Kes?**

44. See saksa psühhiaater ja neuroloog sündis 1864. aastal ning töötas alates 1888. aastast ligi veerand sajandit Frankfurdis hullumajas. Ta oli ühe tänapäevase psühhiaatria rajaja Ernst Kraepelini kolleeg. 1906. aastal kirjeldas ta ühel psühhiaatrite koosolekul esmakordselt teatud haiguse sümptome ja muutusi patsiendi ajus, kuid tema ettekanne jäi toona suurema tähelepanuta. Küll aga hoolitses kolleeg Kraepelin selle eest, et tema nimi ajalukku läheks. 1910. aastal ilmunud psühhiaatria käsiraamatus andis ta kirjeldatud haigusele just tema nime. **Kes?**

45. Lübeckist võib leida kahe kirjandusnobelisti majamuuseumid. Üks sündis ja elas seal elu esimesed 16 aastat, teine oma elu viimased 28 aastat. Mõistagi esineb Lübeck tegevuspaigana ka osades kirjanike teostes. **Kes on need kaks nobelisti?**

46. Sportlasi, kes on suutnud võita karjääri jooksul kahekohalise arvu suve- või taliolümpiamedaleid, on tänaseks päevaks kokku 40. **Kes on neist ainus, kes on sündinud lõunapoolkeral?** Lisavihjena olgu öeldud, et kõik oma medalid võitis ta sel sajandil.

47. See Hispaania kellafirma asutati 1902. aastal Šveitsis ja sai nime tuntud ladinakeelse tsitaadi järgi, mille ajaloolane Suetonius omistas keiser Augustusele. Firmale kuuluvad muuhulgas Jaguari, Candino, Perrelet', Calypso ja Lotuse kellabrändid. Firmal on olnud tugevalt seotud jalgrattaspordiga, näiteks 1992–2016 oldi Tour de France'i ametlik ajamootja. **Mis firma?**

48. Mullu suri Moskvas esimene NLKP Keskkomitee Poliitbüroo liige, kes elas 100-aastaseks. See 1920. aastal sündinud mees oli 1983–1990 NKLP Keskkomitee sekretär ning 1985–1990 ka Poliitbüros. Sealt sundis teda lahkuma nurjunud katse võtta NLKP 28. kongressil Mihhail Gorbatšovilt üle NLKP peasekretäri koht. Hiljem oli ta Venemaa Föderatsiooni Kommunistliku Partei liige ja kuulus selle juhtide hulka. **Kes?**

49. Kuidas nimetatakse Ukraina tikitud rahvariidesärki? Sõjasündmuste taustal on see pälvinud laialdast tähelepanu kui üks Ukraina rahvusliku identiteedi tähtsamaid sümboleid. Alates 2006. aastast tähistatakse iga maikuu kolmandal neljapäeval rahvusvahelist selle särki päeva.

50. Tänapäevase mängu viimases küsimuses kõlab ühe Skandinaavia tuntuma poproki bändi viimaseks jäänud albumi viimane laul, mille pealkiri "Den sista sången" tähendab tõlkes "Viimane laul". Bändi nimi kattub Inglismaa krahvkonnaga, kust võime leida kuulsad Doveri kriidikaljud ja Canterbury katedraali. **Mis bänd?**